

Namn att minnas

Sten Sundfeldt

Pressbyråer hava sina öden; så ock Kongl. Utrikesdepartementets.

Dess uppgift är att följa och handha utrikesdepartementets förbindelser med den in- och utländska pressen, att verka för spridandet i utlandet av upplysningar om Sverige och svenska förhållanden, att hålla beskickningar och konsulat underrättade om regeringens åtgärder och inre politiska händelser av vikt för dessa m m.

Under namn av pressavdelning inrättades UD:s pressbyrå redan 1909, vilket måste anses vittna om framsynthet och frånvaro av konventionalism vid en tidpunkt då de flesta diplomater ännu betraktade pressen med odlad misstro.

En viktig omständighet i samband med pressavdelningens upprättande var att den även avsågs »bereda kabinettssekreteraren en välbehövlig lättnad i hans arbetsbörda genom att biträda honom vid den politiska korrespondensen», för att citera »Den svenska utrikesförvaltningens historia.» Detta innebar att pressavdelningen fick vissa möjligheter att utöva ett politiskt inflytande, så mycket mera som vid denna tid någon särskild politisk avdelning inte existerade. Den som inte försummade att begagna sig av dessa möjligheter var den nybildade avdelningens förste chef, fil dr Torvald Höjer. Han var en lofvande ung historiker, som tre år tidigare kommit till UD som andre arkivarie. Nu fick han, med förste sekreterares ställning och en andre sekreterare som personal, till uppgift att organisera pressavdelningens verksamhet och gjorde sig snart oumbärlig. »Uppfattningen om pressavdelningens nytta och behövlighet bekräftades till fullo av erfarenheten och redan 1912 kunde den organiseras som en fullständig avdelning vid sidan av departementets övriga med ett kansliråd till chef», för att än en gång citera den officiella historiken över utrikesförvaltningen. Kanslirådet var Höjer och det är knappast för mycket sagt att han, under de sju händelserika år, som han kvarstod i denna befattning, var den vid sidan av kabinettssekrete-

raren och chefen för rättsavdelningen C G Westman – kallad Hammarskjölds grå eminens – mäktigaste tjänstemannen i UD. Ett vittnesbörd härom så gott som något är, att när 1919 en särskild politisk avdelning inrättades i UD, Höjer var självskriven som dess chef, ett avancemang som endast en av de följande pressbyråcheferna, Sven Dahlman, gjort honom efter.

Pressbyrån hade alltså under den insiktsfulle och inflytelserike Torvald Höjers räkning gjort en flygande start. Dess fortsatta utveckling har haft karaktären väl inte av ett vågspel men dock av en vågrörelse, en kurva i vilken de olika chefernas personlighet avspeglat sig. Höjers efterträdare blev något av en antiklimax, en snäll och hygglig men föga märklig tidningsman med vaga radikala sympatier. Hans namn var Fritz Henriksson och han hade varit utlandskorrespondent åt Handelstidningen. Han uppehöll befattningen under exceptionellt lång tid, i nästan tjugo år eller fram till 1938. Han blev också något av ett faktotum i departementet under den till en början idylliska mellankrigstiden, men ett faktotum vars inflytande på intet sätt kunde mäta sig med hans tjänstvillighet.

Detsamma kan sägas om den person, som fick den otacksamma uppgiften att under andra världskriget i egenskap av pressbyråchef vara mannen som fick ta emot örfilarna för UD:s och i egenskap av ledamot av Informationsstyrelsen i någon mån också för dess räkning. Han var gammal socialdemokratisk journalist, hade varit utrikesredaktör i Social-Demokraten och under en följd av år pressattaché i London och han hette Oscar Uno Konrad Thorsing. En illvillig porträttör och pamphlettist skildrade honom en gång under rubriken »Den lydige Konrad» och denna rubrik torde ge en tämligen god föreställning om det resignerade jämnmod varmed han inrättade sig som en »händelsernas ödmjuka tjänare», för att låna en berömd karakteristik av en annan diplomat.

När Thorsing till allmän häpnad år 1948

utsågs till Sveriges representant hos FN, fick han en efterträdare på pressbyrån som i allt var hans motsats. Det var den orädda, självständige och briljante Sven Dahlman, vilken också redan efter två år gick vidare som chef för politiska avdelningen. Nu bereddes det åter plats i pressbyråns ledning för en partitrogen socialdemokratisk journalist. Den här gången var det fråga om en f d utrikesredaktör i Aftontidningen, som gått provår som pressattaché i Moskva. Han hette Ole Jödahl, av en vass-tungad kollega karakteriserad som en inkarnation av livets stora krypkasino och numera, som kabinettssekreterare åt hr Nilsson, UD:s om inte starke så i varje fall tyste man.

Efter den vågdal, som representerades av Jödahl steg kurvan på nytt och höll sig länge på toppen. Tre av UD:s skickligaste diplomater har nämligen sedan Jödahl år 1953 blev ambassadör i tur och ordning varit chefer för pressbyrån: 1953-55 Olof Rydbeck, 1955-61 Sven Backlund och från 1961 och till nu Sten Sundfeldt.

Sundfeldt är född 1916, son till en frikyrkopastor från Jönköping och har läst ihop till en fil mag i Stockholm och Uppsala. Han kom under kriget som flera andra duktiga journalister – exempelvis Staffan Rosén och Sven Frychius – till Statens informationsstyrelse från gamla hederliga Svenska Morgonbladet. Det dröjde inte länge förrän han gjort sig bemärkt genom begåvning och arbetsamhet i förening med ett slags brysk saklighet och sträv humor. Hans sista uppgift på SIS blev att biträda undertecknad med att författa en historik över styrelsens verksamhet. Trots det goda inflytandet av Sundfeldts saklighet blev historiken så kontroversiell och polemisk att inte styrelsen – och särskilt inte den lydige Konrad – kunde ena sig om den utan den lades sådan den var *ad acta*. Huvudförfattaren blev också

mycket riktigt journalist medan Sundfeldt blev diplomat.

Därmed inte sagt att han blev en diplomat i den lydige Konrads efterföljd. Den kantighet, som utmärkte Sten Sundfeldt i yngre år, har visserligen slipats av och ersatts av en, när det behövs, överväldigande – om kanske också inte helt övertygande – hjärtlighet. Men sin saklighet har han inte givit avkall på och den är en garanti för hans självständighet. Han är en lojal ämbetsman men han sticker aldrig under stol med sin välgrundade och välövervägda mening.

Efter ett mellanspel som sekreterare i 1945 års lärobokskommitté började han 1947 tjänstgöra på UD:s pressbyrå och var 1950-55 biträdande pressattaché i London, där han tillvann sig den fordrande Gunnar Hägglöfs synnerliga bevägenhet. Det ledde till att han, sedan han gjort sitt pensum som pressombudsman på UD, år 1958 återkom till London och Hägglöf som pressattaché. Redan tre år senare blev han emellertid utsedd till chef för pressbyrån och har alltså i nästan tio år uppehållit denna ansvarsfulla och arbetsamma befattning. Det har skett med en energi, auktoritet och integritet som tillvunnit honom respekt och uppskattning både inom UD, diplomatiska kåren i Stockholm och den in- och utländska pressen.

När han nu välförtjänt befordrats till ambassadör i Tel Aviv börjar pressbyråns utvecklingskurva återigen att dala. Den nye pressbyråchefen Manfred Nilsson, en gammal tro-tjänare i den socialdemokratiska vingården, förutvarande internationell sekreterare i LO och utnämnd till socialattaché i Bonn utan att ha hunnit tillträda sin befattning, är en värdig efterföljare till hrr Thorsing och Jödahl.

GU